

Vård- & omsorgsnämnden

Nämndsordförande: Monica Kjellman

Förvaltningschef: Mona Bakhshi Poor

Datum: 2024-02-05

Verksamhetsberättelse årsbokslut 2023 (långversion)

Innehållsförteckning

1	Viktiga händelser under 2023.....	4
2	Ekonomisk sammanfattning.....	5
3	Prognossäkerhet	6
4	Mål och måluppfyllelse.....	9
5	Verksamhetsuppföljning.....	17
6	Uppföljning av privata utförare (helår).....	29
7	Internkontroll	30
8	Personaluppföljning	31
9	Uppföljning enligt barn- och ungdomspolicy (helår)	32
10	Framåtblick.....	34
11	Målbilaga	37

1 Viktiga händelser under 2023

- Vård -och omsorgsnämnden övertog den 1 april 2023 ansvaret för samtliga verksamheter i egen regin då produktionsförvaltningen upphörde till förmån för en linjär organisation.
- Kanalvägens gruppbostad med sex platser inviges i mars 2023.
- Vård -och omsorgsnämnden upphandlade Enebackens verksamhet som är kommunens största särskilda boende för äldre och som även inrymmer korttidsvistelse, växelvård och dagverksamhet. Det nya avtalet träder i kraft 2024-06-01, mellan Österåkers kommun och Förenade Care.

2 Ekonomisk sammanfattning

Vård och omsorgsnämndens nettokostnader för perioden uppgår till -639 358 tkr vilket ger ett underskott på - 338 tkr jämfört med budget. Vård- och omsorgsnämnden verksamheter exklusive egen regi har överskott på 11 389 tkr samtidigt som egen regi har underskott på -11 727 tkr jämfört mot budget, vilket netto ger underskottet på -338 tkr jämfört mot budget.

Se avsnitt "Verksamhetsuppföljning" för ytterligare info.

2.1 Helårsbokslut

Driftsredovisning (belopp i tkr)	Budget 2023	Utfall 2023	Budgetavvikelse	Utfall 2022
Verksamhetens intäkter				
Avgifter	27 282	37 300	10 018	32 780
Övriga intäkter	82 420	99 502	17 082	83 555
Summa intäkter	109 703	136 802	27 100	116 336
<i>- varav interna intäkter</i>				
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	-211 747	-227 685	-15 938	-208 569
Lokalkostnader	-55 632	-54 526	1 106	-50 752
Kapitalkostnader	-542	-353	189	-734
Köp av verksamhet	-476 242	-492 664	-16 422	-445 508
Övriga kostnader	-58 559	-54 931	3 628	-55 040
Summa kostnader	-802 723	-830 160	-27 438	-760 603
<i>- varav interna kostnader</i>				
Verksamhetens nettokostnad	-693 020	-693 358	-338	-644 267

3 Prognossäkerhet

Utfallet försämrades under sista månaderna jämfört med prognos främst inom egen regi. Anledningar till försämring inom egen regi var bland annat nya yngre kunder inom LSS, ökad semesterskuldsbokning i december och nya scheman enligt regelverket för dygnsvila. Även VON gick något sämre då kostnaderna för LSS var något högre än beräknat bland annat då en kostsam kund återkom som tidigare var på sjukhus.

3.1 Prognossäkerhet

	Prognos
Januari	0
Februari	0
Mars	0
April	0
Maj	0
Juni	0
Juli	0
Augusti	6 000
September	6 000
Oktober	6 000
November	4 000
Bokslut	-338

3.2 Egenregi

De nya enheterna inom egen regi som flyttades till vård-och omsorgsnämnden har ett underskott på 11 727 tkr jämfört med budget med anledning av högre personalkostnader. Det är framförallt högre personalkostnader inom funktionsnedsättning som är den stora delen av egen regi som har högre personalkostnader.

Personalkostnader är den enskilt största kostnaden inom vård-och omsorg. För att använda resurser effektivt har egenregi en bemanningshandbok och arbetat fram en ny bemanningsprocess. Syftet är att optimera personalplaneringen, öka kontinuitet hos brukare och minska antalet vikarietimmor inom verksamheterna. Genom att medarbetare mellan enheter samarbetar ska användande av timanställda minska. Fördelarna är tillgång till personal med adekvat utbildning och erfarenhet. Ett arbete pågår tillsammans med den centrala Bemanningseenheten för att förbättra vikarietillsättning. Detta för att minimera att ordinarie personal arbetar övertid när vakanser uppstår i verksamheterna.

Arbetet med att skapa nya scheman enligt de nya reglerna för dygnsvila är klar. Omställningen har krävt mycket planering. Det verksamheterna redan nu

identifierat är svårigheter att erbjuda heltid, fler medarbetare behövs för att täcka verksamhetens behov. För bibehållen kvalitet kommer kostnaden för verksamheterna att öka på grund av de nya reglerna. En åtgärd för att minska kostnaderna för dygnsvård är samplanering mellan verksamheter.

Egen regin har med hjälp av statsbidrag kunnat genomföra vissa satsningar på hjälpmedel som ökar självständigheten hos brukare, ökat kunskapen om nutrition för äldre. Med hjälp av stadsbidrag har digitala verktyg tagits i bruk för att möjliggöra kreativa aktiviteter samt utveckla språkutvecklingen hos medarbetare som behöver det. Inom organisationen finns även initiativ som finansieras via utvecklingsslussen.

3.2.1 Äldreomsorg egen regi

Görjansängen har genom den nya bemanningsprocessen sett över sitt bemanningskrav och anpassat verksamheten efter det genom att inte tillsätta tjänstgöringsgrader fullt ut då medarbetare valt att sluta.

Omorganisation av äldreomsorg i egenregi genomfördes under hösten 2023. Omorganisationen ledde till att verksamhetschefen för äldreomsorg inom egen regi även är enhetschef för Hälso- och sjukvårdsenheten.

Samtliga egenregis medarbetare inom äldreomsorg har gått en webbaserad nutritionsutbildning ÄTUP och uppdaterat kunskaperna om hjärt- och lungräddning.

3.2.2 LSS och socialpsykiatri egen regi

Korttidsvistelse och korttidsstillsyn för barn och ungdomar inom LSS har utfört förändringar i lokalerna som har påverkat kapacitet i antal platser, öppettider och bemanning. Förändringarna har fått positiva effekter på verksamhetens kvalitet och resursanvändning. Ytterligare åtgärder för en förbättrad ekonomi har varit säkerställande av rätt ersättningsnivå per barn samt försäljning av platser till andra kommuner. Österåkers kommun har erbjudit två platser till en annan kommun i form av ett barn och ungdomsboende LSS. Detta har lett till intäkter och synergieffekter inom verksamheten. Verksamheterna har tagit fram mötesformer där barn och ungdomar lättare kan komma till tals.

De flesta grupp och serviceboenden inom LSS har behov av upprustning av lokaler och även en del renoveringsbehov. Boende på Ljusterö gruppboende har fått tillfälligt flyttats i väntan på att gruppboendet uppfyller gällande krav om brandskydd.

Nämnden har identifierat behov av ytterligare ett gruppboende inom fem år.

Boendestöd i egen regi har arbetat med att bli mera tillgängliga för brukare både genom information och digitala verktyg. Detta har resulterat i högre grad av nöjdhet bland brukare som framkommer av brukarundersökningen.

4 Mål och måluppfyllelse

4.1 Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service.

Socialförvaltning arbetar för att anpassa sitt bemötande, kommunikation och information utifrån brukarnas möjligheter och svårigheter. Förvaltningen använder röstförstärkare, tolk- och kommunikationstavla vid möten med brukare som kan bli hjälpta av detta.

Förvaltningen fortsätter att verka för utveckling av digital teknik, ett exempel på detta är det pågående pilotprojektet med mobila trygghetslarm i form av GPS -larm. Nämnden har fått i uppdrag av att se över ersättningssystemet till hemtjänstutförarna i syfte att främja kvalitén i utförandet av tjänsten. Ersättningssystemet bör prioritera behov av hjälp och inte schabloniserad tid. Ett pilotprojekt pågår för att säkerställa att omställningen ska bli kostnadsneutral för brukare och utförare. För att digitalisering inte ska leda till digitalt utanförskap pågår arbete för att öka äldres kunskap om digitala verktyg.

Förvaltningen ingår i Socialstyrelsens undersökning - "vad tycker äldre de om äldreomsorgen?" och i nationella brukarundersökningen inom funktionsnedsättning. Resultaten redovisas i Kolada.

Resultatet i "Vad tycker äldre om äldreomsorgen" visar att kvinnor upplever ensamhet i större omfattning än män och att äldre som bor på ett särskilt boende upplever oftare ensamhet än de som får hemtjänst i sitt hem. Andelen äldre personer på särskilda boenden som anser att det är ganska eller mycket lätt att få tag på personalen, samt att få träffa sjuksköterska och läkare när de behöver det, är mindre än före corona-pandemin.

Svarsfrekvensen inom funktionsnedsättning var i genomsnitt 73 % inom nämndens verksamheter. Inom daglig verksamhet blev resultatet något lägre än året innan gällande delaktighet och meningsfullhet samtidigt som känslan av trygghet upplevdes som högre. Inom gruppboenden LSS visade resultatet att upplevelsen av delaktighet och trygghet hade ökat sedan 2022. Däremot blev resultatet gällande kommunikation mellan brukare och personal något lägre vilket förklaras genom att brukare inte alltid förstår vad personalen säger. Boendestöd var en verksamhet vars resultat förbättrades sedan 2022 på samtliga delar i undersökningen.

Brucarundersökning avseende myndighetsutövning genomfördes internt på förvaltningen uppnådde hög svarsfrekvens. Resultatet visade att de flesta brukare upplevde ett gott bemötande och möjlighet till delaktighet. Det som förvaltningen behöver förbättra är kommunikationen med brukare både muntligt och skriftligt vilket förklaras med att det förekommer termer och uttryck i möten och i skrift som kan vara svårt att förstå.

4.1.1 Vård- och omsorgsnämnden ska vara tillgänglig och utredningar beslut och verkställighet ska ske inom skälig tid

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
↘	 NKI brukarundersökning-helhetsintryck		76 %	75 %	84 %
↘	 Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde	22	35	31	30

NKI, Brukarundersökning helhetssyn säbo, utfall saknas för 2021. Ett antagande varför Kolada ej sammanställt mätetalet kan kopplas pandemin under 2020.

4.2 Österåker ska ha en ekonomi i balans

Effektiva arbetsprocesser utgör en viktig del i strävan att ha en god ekonomisk hushållning. Genom god personalkontinuitet, tydlig ansvarsfördelning och strukturerad samverkan mellan enheterna, och även mellan förvaltningarna, skapas förutsättningar för ett effektivt arbete.

Vård- och omsorgsnämndens resultatmål är att nämnden ska redovisa en budget i balans vid bokslut. Förvaltningen erbjuder insatser som tillgodoser den enskildes behov och som bedöms vara kostnadseffektiva.

Förvaltningen har effektiva utskrivningsprocesser. När brukare planeras komma hem från sjukhus, får de samlad besked om insatser från kommunen och regionen inför utskrivning. Österåkers kommun har inte behövt ta betalningsansvar för patienter som inte kunnat skrivas ut från en slutenvårdsavdelning.

Ekonomisk uppföljning och prognos genomförs varje månad med undantag för januari och juli.

4.2.1 Vård- och omsorgsnämnden ska nyttja tillgängliga resurser på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål. Nämnden ska samordna insatser, internt och med andra aktörer, för de personer som har behov av det.

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
↗	Budgetavvikelse i förhållande till utfall	6,9 %	4,7 %	0 %	0 %
→	Fastställd åtgärdsplan vid eventuell budgetavvikelse	100 %	100 %	100 %	100 %
—	Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och ekonomiskt bistånd, (Ja=1, Nej=0)	0		1	1
→	Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-barn, (Ja=1, Nej=0) (-2019)	0	1	1	1
→	Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-vuxen, (Ja=1, Nej=0) (-2019)	0	1	1	1

4.3 Österåker ska vara bästa skolkommun i länet

Nämnden ska utgå från barnkonventionen artikel 28, att barn har rätt till utbildning. Nämnden ska verka för att alla barn deltar i den verksamhet som anordnas av skolan för att uppfylla sin skolplikt och klara sin skolgång. Nämndens möte med barn ska därför i största möjliga mån inte ske under barnets skoltid. Mätning av måluppfyllelse sker under oktober.

Utbildning ska, enligt skollagen, ges med hänsyn till barns olika behov och förutsättningar. Trots detta finns det barn som inte har en fungerande skolgång. Orsakerna kan vara många och varje barns situation är unik. Frånvaro kan bero på skolans miljö, barnets sociala situation och på barnets fysiska och psykiska hälsa. Samverkan mellan familj, skola och samhällets olika stödsystem; såsom psykiatri, habiliteringen och socialförvaltningen är avgörande, för att barnet ska få rätt stöd. Den kommunala skolan och socialförvaltningen har tagit fram en samverkansmodell vars förväntade effekter på sikt är att antalet elever med problematisk skolfrånvaro ska minska och att närvaro i skolan ska öka.

4.3.1 Vård och omsorgsnämnden ska utgå från barnkonventionen artikel 28, att barn har rätt till utbildning. Nämnden ska verka för att alla barn deltar i den verksamhet som anordnas av skolan för att uppfylla sin skolplikt och klara sin skolgång. Nämndens möte med barn ska därför endast i undantagsfall ske under skoltid.

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
→ ●	Utredningssamtal och öppenvårdsinsatser ska planeras utanför skolschemalagd tid, vilket ska mätas under mars månad varje år.		25 %	15 %	25 %

Endast 15 % av möten har skett på skoltid under 2023. Målet är därmed uppnått.

4.4 Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning

Brukarmedverkan är ett angeläget område för socialtjänstens utveckling. Ny kunskap och nya arbetssätt inom förvaltningen ökar brukarnas möjlighet till delaktighet. En brukarundersökning genomförs årligen som avser att ge svar på hur individen upplever sina kontakter och sitt stöd från socialtjänsten. Arbetet kan utvecklas ytterligare och ge ny kunskap och nya infallsvinklar samt vara ett sätt att sprida kunskap om socialförvaltningens verksamheter.

Arbetet med att säkerställa och utveckla arbetssätt som används i

handläggningen fortsätter genom intern handledning och utbildning, kunskap om nya metoder samt juridisk handledning. Detta för att säkerställa en effektiv arbetsprocess och en rättssäker myndighetsutövning. Individens behov i centrum (IBIC) används som utredningsmetod. Metoden används för att beskriva resurser, behov och mål för brukare.

Förvaltningen genomför systematisk uppföljning på individ nivå och i verksamheter som säkerställer rättssäkerhet, kostnadseffektivitet och att insatserna leder till önskat resultat samt i syfte att förebygga/upptäcka välfärdsbrott.

Förvaltningen vill säkerställa en effektiv och rättssäker handläggning inom nämndens verksamheter. Detta genomförs i form av aktgranskning där det säkerställs att handläggning har skett rättssäkert, följt delegationsordningen och dokumentationen följer föreskrifterna.

4.4.1 Vården och omsorgen ska ges med respekt för individens specifika behov och integritet. Individen ska ges möjlighet att vara delaktig. Kvalitetsmåten i brukarundersökningen för funktionsnedsättning och äldre ska förbättras.

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
↑	 NKI hemtjänst		83 %	88 %	90 %
↓	 Brukarbedömning gruppbostad LSS - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	71	71	66	75
↓	 Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)		76	75	83

Äldreomsorg - helhetssyn. Utfall saknas för 2021. Ett antagande varför Kolada ej sammanställt mätetalet kan kopplas pandemin under 2020.

4.5 Österåker ska ha en trygg miljö

Det finns flera sätt att arbeta med trygghet. Ett handlar om att förbättra situationen för barn. Barn ska ges möjlighet till delaktighet i beslut som rör

dem. Förvaltningen har tagit fram bildstöd som kan användas i mötet med barn och ungdomar, för att ge anpassad information, delaktighet i utredningar och vid uppföljning av insatser. Bilder som stöd i kommunikation har visat sig vara välkommet stöd till den muntliga kommunikationen.

En utbildning om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ägde rum under hösten 2023. Syftet med utbildningen var att öka kunskap om funktionsnedsättningar och dess konsekvenser. Samt förbättra bemötande och kommunikation med brukarna och deras föräldrar.

Förvaltningen har deltagit i utbildningen "Våld mot äldre". Utbildningen belyste äldre som brottsoffer. Något som sällan nämns i media och där mörkertal av utsatthet är stort. Våld mot äldre kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem. Bristande kunskap eller stereotypa föreställningar om att äldre kvinnor inte utsätts för våld, framför allt inte sexuellt våld, riskerar att leda till att kvinnorna inte blir trodda när de försöker berätta om sin situation. Därigenom försvåras deras möjligheter att få stöd och hjälp.

Under hösten 2023 gjordes en kartläggning av befintliga rutiner och kunskaper om våld i nära relation inom nämndens ansvarsområde. Kartläggningen ingick som en del i det kommunala brottsförebyggande arbetet.

4.5.1 Vård- och omsorgsnämndens insatser ska ges med respekt för individens specifika behov och integritet. Individerna ska ges möjlighet att vara delaktiga.

		Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
→	◆	Brukarbedömning servicebostad LSS - Brukaren är aldrig rädd för något hemma, andel (%)	53	73	62	74
→	◆	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - trygghet, andel (%)		85	79	93

utfall saknas för 2021. Ett antagande varför Kolada ej sammanställt mätetalet kan kopplas pandemin

under 2020.

4.6 Österåker ska sträva efter ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka

Förvaltningen har arbetat fram miljömål i syfte att bidra till måluppfyllelsen. Ett av målen är att minska miljöpåverkan vid upphandling. Nämndens verksamhet utgörs dels av personal inom förvaltningen och dels av tjänster köpta av externa utförare. Genom att ställa krav som syftar till att minska en negativ miljöpåverkan vid upphandlingar har nämnden en möjlighet att bidra till måluppfyllelse av kommunens miljö- och klimatprogram (Dnr. KS 2021/0247), främst mål nr 5 "Ett Österåker med cirkulär ekonomi". För att kunna ställa miljö- och klimatkrav krävs ökad kunskap avseende miljöpåverkan varför förvaltningen internt utbildade berörda medarbetare under våren 2023.

Nämndens strävar efter att hålla antalet resor som har en negativ påverkan på miljön på en fortsatt låg nivå. Digitala möten erbjuds som ett alternativ för att minska miljöpåverkan genom resor. Nämndens medarbetare uppmuntras till resor med kollektivtrafik och användning av tjänstecyklar. Bilar som används i tjänsten är eldrivna.

4.7 Stark och balanserad tillväxt som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar

Vård- och omsorgsnämndens verksamhet utgörs dels av personal inom förvaltningen och dels av tjänster som köps av externa utförare samt de verksamheter som drivs i egen regi. Förvaltningen deltar i kommunens övergripande arbete med hållbar utveckling inom ramen för Agenda 2030.

Förvaltningen ställer krav i upphandlingar som syftar till att minska negativ miljöpåverkan, på så sätt har Vård- och omsorgsnämnden en möjlighet att bidra till måluppfyllelse av kommunens miljömål.

För vård- och omsorgsnämndens målgrupper finns det ett behov av en god framförhållning i planering av nya bostäder, därför sker en årlig analys av behov av bostäder för de aktuella målgrupperna, se bilaga "Boendeprognos".

4.7.1 Vård- och omsorgsnämnden ska bidra till social hållbarhet vid befolkningsökning utan att den ekonomiska utvecklingen relativt sett ska öka.

		Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
—	—	Nettokostnadsavvikelse LSS, (%)	1	1		-2

		Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
—	—	Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)	-19	-22		-15
—	—	Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, miljoner kronor	-84	-101		-4

resultat för 2023 är ännu inte publicerade i Kolada

Nettokostnad är bruttokostnad minus bruttointäkt. Referenskostnaden bygger på nettokostnader och strukturvariabler för det aktuella året. För mer info se www.kolada.se

5 Verksamhetsuppföljning

5.1 Verksamhetsuppföljning - helårsbokslut

Driftsredovisning per verksamhet (belopp i tkr)	Budget 2023	Utfall 2023	Budgetavvikelse	Utfall 2022
Nämnd och förvaltningsledning/stöd	-23 941	-23 949	-8	-22 045
Särskilt boende	-234 122	-234 988	-866	-207 288
Hemtjänst	-117 258	-111 682	5 576	-108 182
Övrig äldreomsorg	-22 238	-20 029	2 208	-21 321
Admin äldreomsorg	-14 246	-14 039	207	-13 181
LSS vuxna	-184 135	-184 167	-33	-177 193
Psykiatri vuxna	-41 088	-39 559	1 529	-37 980
Admin vuxenstöd	-11 017	-11 389	-373	-10 428
LSS barn	-18 969	-18 671	298	-18 417
Övrigt barn och ungdom	-20 162	-17 890	2 272	-17 177
Admin barn och ungdom	-4 214	-3 835	379	-3 821
Personligt ombud	-1 631	-1 433	198	-1 006
Summa VON exkl egen regi	-693 020	-681 631	11 389	-638 040
Centrala enheter egen regi	0	932	932	-311
Äldreomsorg egen regi	0	-2 376	-2 376	-1 688
Funktionsnedsättning egen regi	0	-10 283	-10 283	-4 228
Summa Egen regi	0	-11 727	-11 727	-6 227
Totalt inkl egen regi	-693 020	-693 358	-338	-644 267

5.2 Nämnd

Vård- och omsorgsnämnden fullgör kommunens ansvar när det gäller att tillgodose behoven av vård och omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL), hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt verksamheterna i egen regi.

Vård- och omsorgsnämnden är en kundvals nämnd med ansvar för myndighetsutövning, beställning och finansiering av verksamheten, uppföljning av kvalitén i verksamheten och de utförda insatserna.

Vård- och omsorgsnämnden har haft tolv nämndsammanträden under 2023.

5.3 Förvaltningsstöd

Socialförvaltningen leds av socialdirektören. Förvaltningens sakkunniga, utredare, medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR), medicinsk ansvarig

sjuksköterska (MAS) samt förvaltningens administrativa stödfunktioner finns samlade i Enheten för Förvaltningsstöd. Enheten leds av Biträdande socialdirektör och arbetar för både Vård- och omsorgsnämndens samt Socialnämndens verksamheter.

5.3.1 Hälso- och sjukvård

Alla vårdgivaren har ett hälso- och sjukvårdsansvar upp till sjuksköterskenivå för gruppboendestäder, stöd & serviceboendestäder enligt LSS samt boenden inom socialpsykiatri. Ansvaret omfattar sjuksköterska, arbetsterapeut och fysioterapeut. Den årliga uppföljningen av hälso- och sjukvårdsansvar inom nämndens verksamheter och privata utförare utförs bland annat genom verksamhetsbesök, granskning av rutiner, patientsäkerhetsberättelser och egenkontroller. Syftet är att säkerställa att verksamheten driver ett aktivt patientsäkerhetsarbete och att kravet på god och säker vård uppfylls enligt aktuella lagar, föreskrifter och förordningar. Uppföljningen visar behov av fortsatt arbete med att förbättra vårdhygien. Verksamheter där brister har uppmärksamats ska inkomma med handlingsplaner för att visa på planerade åtgärder.

Extern läkemedelsgranskning sker årligen, medicinsk ansvarig sköterska (MAS) deltar vid granskning, inhämtar granskningsprotokollet och följer upp handlingsplan. Extern vårdhygienisk expertis har genomfört hygienrond på särskilda boenden Görjansängen och Vårdbo.

Utredningar enligt Lex Maria hanteras av respektive verksamhet. Nämnden informeras löpande. Under året har inga rapporter om Lex Maria upprättats.

Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) ansvarar för att de individer som bor eller har daglig verksamhet i verksamheter inom kommunens ansvarsområde får en säker och ändamålsenlig rehabilitering av god kvalitet.

5.3.2 Beställningar och avtal

Följande upphandlingar har skett under 2023:

- Daglig verksamhet LOV, avtal för en utförare förnyat.
- Ramavtal Enstaka boendeplatser inom socialpsykiatri, 15 utförare har anslutit sig
- Enebacken särskild boende (korttidsboende, dagverksamhet)
- Sysselsättning LOV

5.3.3 Synpunkter och klagomål, lex Sarah och ej verkställda beslut

Inkomna klagomål och synpunkter samt övriga rapporter utgör värdefull information och underlag i förvaltningens och utförarnas kvalitetsarbete. De privata utförare som kommunen anlitar, liksom verksamheter inom egen regi, hanterar och åtgärdar sina klagomål, synpunkter och rapporterar Lex Sarah samt lex Maria. Dessa rapporteras skyndsamt till förvaltningen. Arbetet med synpunkter och klagomålshantering behöver fortsätta både internt och externt

för att uppnå ett enhetligt arbetssätt med både hantering av dessa och inrapportering.

Två Lex Sarah rapporter skickades avseende hemtjänsten under helåret och två stycken inom området funktionsnedsättning.

Antal synpunkter och klagomål som har inkommit under året;

- särskilt boende 60 stycken
- hemtjänst 49 stycken
- funktionsnedsättning egen regi 26 stycken
- natt-/ larmpatrull 2
- förvaltningens myndighetsutövning, 3 stycken gällande äldreomsorg och 5 stycken gällande Vuxenstöd.

Äldreomsorgs klagomål handlar om; brister gällande information, personalens bemötande och beteende t.ex. felparkering, brister i bilkörning och cykling, uteblivna och försenade besök, brister i utförd hjälp och synpunkter på schemaläggning. Klagomålen rör även brister i verksamheternas lokaler, handhavande av kläder och möjligheter att komma i kontakt med berörd verksamhet.

Utförarnas klagomål inom området funktionsnedsättning handlar om brister gällande tillgänglighet, information, kommunikation, planering och rutiner.

Synpunkterna och klagomålen gällande myndighetsutövningen inom enheten för vuxenstöd handlar om arbetssätt, bemötande samt missnöje med handläggare efter avslagsbeslut.

Under året har det rapporterats totalt 19 ej verkställda beslut till IVO och 18 avbrutna beslut. Tre av ej verkställda besluten avsåg LSS boende där personen inte var redo att flytta in eller ville avvakta med inflyttning. Åtta beslut handlade om hemtjänst där brukaren ville avvakta med insatsen helt eller delvis. Tre beslut avsåg daglig verksamhet där brukaren hade särskilda behov och ville vänta med insatsen eller ville inte börja i den erbjudna verksamheten. Två ej verkställda beslut handlade om ledsagning/ och avlösarservice där brukaren inte ville ha insatsen pga. att den erbjudna personalen inte motsvarade önskemålet. Två beslut avsåg trygghetslarm där brukaren inte hade lämnat nycklar till utföraren och ett beslut särskilt boende där insatsen avslutades. De avbrutna besluten avsåg flytt till ett särskilt boende, hemtjänst och daglig verksamhet.

Vid klagomål på hälso- och sjukvård ska patienter i första hand vända sig direkt till vårdgivaren. Patienter kan kontakta patientnämnden för stöd i kontakt med vårdgivaren.

5.4 Äldreomsorg

Verksamheten omfattar stöd, service och omvårdnad i det egna hemmet för personer oavsett ålder (hemtjänst). Särskilt boende, korttidsboende avser omsorg dygnet runt utanför det egna hemmet där även hälso- och

sjukvårdsinsatser ingår.

Utbildning som handlade om våld mot äldre ägde rum under vecka fri från våld 2023.

Det är viktigt att förebygga undernäring hos äldre. Under hösten 2023 genomfördes projektet ÅT-upp vilket bidrog till nutritionskunskap och inspiration kopplat till äldre och måltider. Utbildningen ger både teoretiska och praktiska kunskaper om näring.

5.4.1 Insatser

Särskilt Boende

Budgeterat är 312 plaster och utfallet snitt under året blev 315, med anledning av ökande volymer under främst andra halvåret 2023. Året slutade med 323 platser.

Antal kunder i särskilt boende												
År	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2021	245	249	249	251	250	254	256	263	258	256	263	267
2022	269	271	274	278	279	282	285	290	291	298	302	302
2023	297	300	302	311	314	317	321	322	326	327	325	323

Nedan tabell som visar åldersspann på personer inom särskilt boende och om de varit från kommunen eller är inflyttade från andra kommuner

Särskilt boende månadsredovisning dec 2023	<65	65-79	80-89	>90	Totalt
Kommuninnevånare, dvs från Österåkers kommun	6	71	129	73	279
Inflytt via SoL 2:8, dvs från annan kommun som inte betalar		4	15	8	27
Brukare som flyttat till annan kommun via Länsöverenskommelse som Österåkers kommunen betalar		4	6	7	17
Länsöverenskommelse från annan kommun som annan kommun betalar		6	9		15

Totalt tomdygn betalande vs ej betalande i december:

Enhet	tomdygn betalar
Solskiftet	28

Enhet	tomdygn betalar
Vårdbo	14
Enebacken	59
Totalt	101
Enhet	tomdygn betalar ej
Solskiftet	98
Vårdbo	48
Enebacken	653
Total	799

Hemtjänst

När det gäller Hemtjänsten för jan-dec ligger utförd tid på 77,7 % ackumulerat av beställd tid vilket är lägre än budget. Mindre volymtillväxt än förväntat har skett under året.

Utförd tid i timmar 2023 hemtjänst	Jan	Maj	Okt	Nov	Dec	Ack 2023	Ack 2022
TOTALT EGENREGI UTFÖRDA	1937	1844	1802	1629	1622	21421	22150
TOTALT EGENREGI BESTÄLLDA	2427	1873	2320	2232	2075	25860	27575
% UTFÖRDA / BESTÄLLDA	79,8%	98,5%	77,7%	73,0%	78,2%	82,8%	80,3%
TOTALT EXTERNA UTFÖRDA	17714	18681	19822	19208	18366	221165	215318
TOTALT EXTERNA BESTÄLLDA	24904	24589	24571	23328	20773	287836	281945
% UTFÖRDA / BESTÄLLDA	71,1%	76,0%	80,7%	82,3%	88,4%	76,8%	76,4%
TOTALT HELA KOMMUNEN UTFÖRDA	19651	20525	21624	20837	19988	242586	237468
TOTALT HELA KOMMUNEN BESTÄLLDA	27331	26462	26291	25560	22848	313096	282510
% UTFÖRDA / BESTÄLLDA	71,9%	77,6%	82,2%	81,5%	87,5%	77,5%	84,1%
Utförda tid fördelning							
ANDEL EGEN REGI	9,9%	9,0%	8,3%	7,8%	8,1%	8,8%	9,3%

Utförd tid i timmar 2023 hemtjänst	Jan	Maj	Okt	Nov	Dec	Ack 2023	Ack 2022
ANDEL EXTERNA	90.1%	91.0%	91.7%	92.2%	91.9%	91.2%	90.7%
Antal kunder med hemtjänst (ej avlösning, ledsagning)							
2023 hemtjänst kunder (ej avlösning, leds)	Jan	Maj	Okt	Nov	Dec	Ack 2023	Ack 2022
Antal Kunder månad	602	625	657	663	656	633	611
tim/månad utförda per kund	33	33	33	31	30	32	35
tim/månad/beställda per kund	45	42	40	39	35	41	43

Korttidsboende/växelvård

Korttidsboende/växelvård har varierat stort under året på 18 platser som finns. Mycket få individer har varit inlagda bitvis, men snittet under året har varit ca 9 platser.

5.5 Barn och unga

Verksamheten omfattar stöd till barn och unga med funktionsnedsättning inom ramen för SoL och LSS.

Samtliga medarbetare är sedan våren 2022 utbildade i "Individens behov i centrum" (IBIC), ett arbetssätt som kan användas i socialtjänsten för att beskriva resurser, behov och mål för personer med behov av stöd i det dagliga livet. IBIC ger stöd till att formulera nuläge och mål, med fokus på de individuella behoven. För att förbättra bemötandet och förståelsen för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kommer kompetensutveckling ske på området.

Samverkan mellan socialförvaltningens enheter är pågående och rutiner för samverkan är implementerade i ordinarie verksamhet. Samverkan kring skolfrånvaro med utbildningsnämnden har fungerat bra och elever med skolfrånvaro har fått hjälp att återgå till studier. Arbetet med att förbättra barnrättsperspektivet fortsätter. Detta görs genom material och information som är anpassat till barn.

5.5.1 Insatser

Personlig assistans enligt LSS och SFB

Personlig assistans Barn och ungdom	Utfall	Utfall	Utfall
	2023	2022	2021
Antal personer enligt SFB	11	10	11
Antal personer enligt LSS	6	8	7

Antalet ansökningar om personlig assistans enligt LSS är på en jämn nivå.

Boende Barn

Antalet beslut om bostad med särskild service för barn och ungdomar LSS var 6 stycken i december 2023 vilket är något fler än två tidigare år. De flesta placeringarna är kopplade till skolgång på en annan ort.

Kortidsvistelse

Volymen inom korttidsvistelse har minskat sedan Covid19. I december låg volymerna på 200 dygn/månad.

5.6 Vuxenstöd

Verksamheten omfattar stöd och omsorg till personer med psykisk funktionsnedsättning enligt SoL och stöd och omsorg till vuxna personer inom LSS.

Handläggning sker med utredningsmetoden Individens behov i Centrum (IBIC). Syftet är att identifiera brukarens styrkor och behov.

I maj 2023 skedde nystart av det myndighetsgemensamma teamet, nu organiserat direkt under Samordningsförbundet i södra Roslagen. Teamet består av representant från arbetsförmedling, representant från försäkringskassan, en biståndshandläggare från enheten för Vuxenstöd (Socialförvaltningen) och en person från arbetsmarknadsenheten i kommunen. Syftet är att vägleda och hjälpa personer att hitta nästa steg för att kunna närma sig arbete. Teamet remitterar också personer vidare till det nya EU-projektet Lumena med start under början av sommaren. Projektet är till för personer 16 - 65 år, som vill arbeta/ studera, och som är i behov av ett samordnat stöd, de som anses stå "längst ifrån arbetsmarknaden".

5.6.1 Insatser

Boende vuxna

I kommunen finns 11 bostäder med särskild service enligt LSS i form av gruppboende och serviceboende som drivs på uppdrag av Vård- och omsorgsnämnden. Inklusivt det nyöppnade gruppboendet Kanalvägen 5. Totalt betalar nämnden för 124 platser varav 90 platser finns i egen regi och 45 extern regi. I kommunen finns även ett särskilt stöd och service boende enl. SoL för personer med psykisk funktionsnedsättning, Skogstjappan med sju platser.

(senast uppdaterad 30 november 2023)

LSS-boende Vuxna	Utfall	Utfall	Utfall
	2023	2022	2021
Antal personer i Boende Vuxna	135	134	142
-varav egen regi	91	89	100
-varav extern regi	44	45	42

Tomplatserna varit något fler under 2023 på grund av renovering av vissa lägenheter

Enhet Boende	Tomma platser
Oppsättra	2
Malvavägen	2
Totalt	4

Daglig verksamhet

Daglig verksamhet utförs av egen regi och av Funkisgruppen. Funkisgruppen hade i dec 2023 45 brukare. Kommunens egen regi bedriver flera olika dagliga verksamheter i kommunen och har ca 170 brukare.

Ett ettårigt statligt stimulansbidrag till habiliteringsersättning har rekviderats från Socialstyrelsen. Syftet med stimulansbidraget är att höja dagersättningen för dem som deltar i daglig verksamhet alternativt att bibehålla den nivå som erhöles med hjälp av tidigare års stimulansbidrag.

Personlig assistans enligt LSS och SFB

Personlig assistans vuxenstöd	Utfall	Utfall	Utfall
	2023	2022	2021
Antal personer enligt SFB	44	39	42
Antal personer enligt LSS	9	16	18

Inflödet av nya ärenden inom personlig assistans är relativt stabilt men kostnaderna kan variera kraftigt beroende på brukares varierande behov. Personlig assistans enligt SFB har ökat under året och LSS personlig assistans har minskat.

Kommunalt bostadstillägg

I tabellen nedan redovisas statistik för kommunalt bostadstillägg som infördes från 1 juli 2015. Minskning i april då ny ansökning sker varje april och nya beslutade regelverket gäller där försäkringskassan tar större andel av hyreskostnaden. Totalt 8 avslag varav 1 avliden, 1 annat beslut, 1 flyttat ut och 5 som ej når upp nya regelverket då försäkringskassan ersätter dessa med högre

belopp.

Kommunalt bostadstillägg	jan-23	mar-23	apr-23	maj-23	jun-23	sep-23	okt-23	dec-23
Antal beviljade, totalt	52	51	41	42	45	45	45	44
Antal avslag, totalt	0	0	5	7	7	7	7	8
Belopp per månad	65 409 kr	64 368 kr	29 915 kr	31 337 kr	33 448 kr	35 526 kr	35 715 kr	35 058 kr

5.7 Personligt ombud

Målgruppen är vuxna personer i Österåkers kommun som till följd av psykisk ohälsa har, eller riskerar att få, långvariga och allvarliga psykiska funktionsnedsättningar. Österåkers kommun får statsbidrag 2023 vilket motsvarar tre årsarbetare enligt fastställd beräkningsgrund. Verksamheten syftar till att brukare ska få möjlighet att leva ett självständigt liv. Ombuden arbetar på den enskildes uppdrag och är fristående från myndighet och vårdgivare. Verksamheten är frivillig och kostnadsfri för brukaren.

5.8 Anhörigstöd

Syftet med anhörigstöd är att informera, stödja och vägleda anhöriga. En anhörig är en person som vårda och stödjer en närstående på grund av ålder, sjukdom eller en funktionsnedsättning. Det finns olika aktiviteter som föreläsningar och anhöriggrupper som även erbjuds digitalt. Samverkan sker med nordostkommunerna och erbjuder gemensamma föreläsningar och digitala sammankomster. Genom anhöriggrupperna får deltagarna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter och få stöd av varandra

5.9 Syn och hörsel

Syn- och hörselinstruktör har till syfte att bidra till att personer med syn- eller hörselnedsättningar kan uppnå ökad självständighet. Ett annat syfte är att tjänsten ska utbilda och ge råd till personal inom äldreomsorgen och annan omsorgspersonal för att höja kompetensen. Syn- och hörselinstruktören har sin hemvist på mötesplatsen Fyren.

5.10 Egen regi

Äldreomsorg egen regi	Budget 2023	Utfall 2023	skillnad
Hmtj Ljusterö	0	-1 664	-1 664
Solgården	0	-841	-841
Trygghetslarm	0	-177	-177
Särskilt boende Ljusterö	0	306	306
Totalt Äldreomsorg	0	-2 376	-2 376
Funktionsnedsättning egen regi	Budget 2023	Utfall 2023	skillnad
Pers Assistans	-110	41	152
Prognos Funktionsnedsättning	2 031	949	-1 082
Solskiftet BoU	-1 443	-2 610	-1 168
Solskiftet Halo	0	0	0
Grp bost Smedby	-1 989	-2 218	-229
Grp bost Oppsättra	-1 548	-1 382	166
Grp bost Bergsättra	-1 772	-3 271	-1 499
Grp bost Plantvå, (Norrg.v.35)	141	-155	-297
Kanalvägen 5	6	-1 112	-1 117
Grp Norrgårdsvägen 35		0	0
Grp bost Planett	610	455	-154
Grp bost Skonaren	-153	-1 197	-1 045
Grp bost Skånsta	-538	-1 251	-713
Grp bost Ljusterö	-598	-1 631	-1 034
Tot GB	-5 842	-11 763	-5 921
DV Oppsättra	1 819	448	-1 370
DV Kanalhuset	-875	-975	-100
DV ILSA	2 416	3 242	825

DV Knopen	1 347	1 980	633
DV Sågen	175	-443	-618
DV Nätet	-385	-234	151
DV Ljusterö	-674	-654	20
Tot DV	3 823	3 364	-458
Servicebost Malmva	-894	-1 131	-237
Servicebost Runö	441	388	-52
Servicebost Norrgv	906	-45	-951
Tot Servicebostad	453	-788	-1 241
Boendestöd Österåker	-26	-327	-301
HSL / HSE	132	132	0
Avlösning, kontaktperson, ledsagning	718	409	-309
Träff Ruffen	74	60	-14
Träff Bryggan	190	250	59
Tot övriga	1 088	523	-565
Totalt Funktionsnedsättning	0	-10 283	-10 283
Centrala enheter egen regi	0	932	932
Totalt Egen regi	0	-11 727	-11 727

Kommunens egen regi utför vård och omsorg inom äldreomsorg, funktionsnedsättning och socialpsykiatri.

Inom området äldreomsorg bedrivs ett särskilt boende för äldre och en hemtjänst som båda ligger på Ljusterö. Därutöver bedrivs hemtjänst nattetid (nattpatrullen) över hela kommunen. Det finns också fyra träffpunkter för äldre och en verksamhet som administrerar larm.

För området funktionsnedsättning finns nio gruppboendestäder och tre serviceboendestäder, sex dagliga verksamheter, två barn- och ungdomsverksamheter, en hälso- och sjukvårdsverksamhet och en verksamhet för personlig assistans. Det finns också drift av insatser som kontaktperson, ledsagning och avlösning.

Inom socialpsykiatrin har kommunen egen regi av boendestöd, daglig sysselsättning och mötesplats.

5.10.1 LSS och socialpsykiatri egen regi

Församlingen mot budget beror till stor del på väsentligt högre personalkostnader jämfört med budget, främst till följd av högre kostnader för sjuklön, timanställda och övertid. Inom LSS boenden har brukare med svåra och komplexa behov påverkat utfallet i ekonomin där extra bemanning varit nödvändig för att kunna tillgodose brukarens behov.

Sommarplaneringen inklusive rekrytering av sommarvikarier var extra svårt i år då det är brist på arbetskraft. Detta har medfört att färre vikarier har funnits tillgängliga för arbete med en del övertid som följd för att möjliggöra att ordinarie personal får semester.

Resultatet för LSS Barn- och ungdomsverksamhet är sämre än budget men bättre än föregående år. Utveckling av verksamheten har genomförts där en handlingsplan mot en ekonomi i balans togs fram och egen regin har arbetat med de planerade åtgärderna under året.

Ett samverkansavtal har slutits med berörda vårdcentraler och hälso- och sjukvårdsenheten för att tydliggöra samverkan gällande läkemedelshanteringen och patientsäkerheten inom barn- och ungdomsverksamheten. Avtalet trädde i kraft den 15 februari 2023.

Under perioden har ett nätverk för stödpedagoger startats, stödpedagoger är en ny yrkeskategori som ska utveckla det pedagogiska arbetet gentemot brukare ute i verksamheterna inom LSS. Nätverket möjliggör samarbete och erfarenhetsutbyte mellan verksamheterna. För att ytterligare förbättra och tydliggöra kommunikationen inom LSS har verktyget widgit online implementerats i några av verksamheterna under 2023.

Under våren 2023 startade ett pilotprojekt Boet i några service- och gruppboenden i egen regin. Boet är ett digitalt verktyg som möjliggör ökat självbestämmande och inflytande, större valfrihet och ökad känsla av delaktighet. Med Boet får även personalen all nödvändig information samlad på ett ställe, så att de kan ge rätt stöd, på rätt sätt, vid rätt tillfälle. Detta har fått en mycket positiv respons hos brukare och personal.

Området funktionsnedsättning har även fortsatt att satsa på kompetensutveckling inom palliativ vård där flera palliativa ombud utbildades vid Ljusterö gruppboende under vårterminen 2023. En mobibed (en mobil säng) har köpts in till verksamhetsområdet i syfte att ge möjlighet till personer som behöver ligga ner större delen av dagen att vara delaktiga i den sociala samvaron.

5.10.2 Äldreomsorg egen regi

Äldreomsorgen har haft ökade kostnader under första kvartalet 2023 vilket framförallt kan härledas till ökade personalkostnader på grund av ökade

sjuklöner, kostnader för timanställda och övertidskostnader.

Under våren har Ljusterö hemtjänst satsat på kompetensutveckling inom palliativ vård där flera palliativa ombud utbildades. Utbildningssatsningar i form av förebyggande arbete mot psykisk ohälsa för äldre och HLR planeras under hösten. Både hemtjänsten och Görjansängen ingår i 2023 års satsning genom Österåkers kommun att följa Regeringskansliets agenda 2030 och mål 2 ”Ingen hunger”. Österåkers kommun har som mål att certifiera kommunen i sin helhet.

För att öka kunskaperna och kvaliteten inom social dokumentation har vård och omsorg under 2023 startat ett "Tagg nätverk". Tagg- nätverket leds av systemförvaltare för Lifecare och varje verksamhet ska ha en representant i nätverket. En Lifecare Tagg kan vara en ambassadör för social dokumentation, sprida kunskap och introducera nya medarbetare i Lifecare.

5.11 Strategiska nyckeltal

5.11.1 Hemtjänst

Nyckeltal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023
Antal kunder, hemtjänst	590	580	620	600
Hemtjänst, pris/utförd timme	443	459	472	472
Hemtjänst, utförda timmar, dag och kväll	246 737	237 468	242 586	250 000
Timmar hemtjänst, egen regi	8%	8%	9%	8%

5.11.2 Särskilt boende

Nyckeltal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023
Särskilt boende, snittkostnad/dygn	2 023	2 094	2 155	2 155
Särskilt boende, årsplatser	256	285	315	312
Beläggingsgrad	99%	99%	99%	99%
Korttidsplatser, antal dygn	3 859	4 380	3 285	4 840
Korttidsplatser, snittkostnad/dygn	2 300	2 346	2 414	2 414

5.11.3 Funktionsnedsättning

Nyckeltal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023
Boende, antal vuxna egen regi	91	96	91	98
Boende, antal vuxna extern regi	41	40	44	44
Boende, antal barn	10	7	5	7
Daglig verks. enl. LSS, antal personer	193	200	205	200
Korttidsvistelse, antal dygn	2 160	2 500	2 200	2 704
Korttidstillsyn, antal barn	20	20	24	19
Personlig assistans LSS, vuxna	15	13	9	13
Personlig assistans LSS, barn	7	7	6	7
Personlig assistans SFB, vuxna	42	42	44	42
Personlig assistans SFB, barn	11	10	11	10

6 Uppföljning av privata utförare (helår)

Uppföljning av verksamheter inom äldre och funktionsnedsättning redovisas i VON Dnr. 2023/0119-01 Verksamhetsuppföljning 2023.

Verksamhetsuppföljning har genomförts på nämndens verksamheter inom äldreomsorg och funktionsnedsättning. Verksamhetsuppföljning visar behov av förbättrat hantering av synpunkter och klagomål samt kommunikation. Inom äldreomsorgen behöver arbetet med att satsa på personalens kompetens inom det svenska språket. Inom funktionsnedsättning kan kunskapen om alternativa kommunikationshjälpmedel ökas för att förbättra kommunikationen mellan brukare och personalen.

6.1 Privata utförare

Verksamhet	Privat utförare	Omfattning/andel av verksamhet
Enebacken, särskilt boende för äldre	A&O Temabo	10%
Solskiftet och Vårdbo, särskilt boende för äldre	Attendo	9%
Muskötvägen, särskilt boende för äldre	Förenade Care	7%

Avser leverantörens inköp i % av nettostnaden för nämnden

7 Internkontroll

För att alla medarbetare ska kunna leva upp till högt ställda krav på saklighet och opartiskhet i arbete har förvaltningen rutiner för hur medarbetarnas egna eller anhörigas ärenden ska hanteras.

Loggningskontroll i verksamhetssystemet avseende medarbetares och utförarnas informationssökningar görs en gång per månad eller oftare vid behov. Inga avvikelser eller obehöriga sökningar har upptäckts

Förvaltningen har inte identifierat några oegentligheter under verksamhetsåret vad det gäller:

- risker för jäv eller korruption
- registerförteckningar
- löneutbetalningar
- uppgifter som levereras i statistiksyfte
- kontroll av direktupphandlad verksamhet

Kontrollmomenten nedan är de generella som gäller för alla nämnder och tas fram av budget- och kvalitetsenheten.

Id*	Kontrollmoment:	Metod:	Periodicitet
Cent1a	Kontroll att intäkter och kostnader är korrekt konterade		8 ggr/år
Cent1b	Kontroll inför inlämning av Räkenskapssammandrag (RS)		1 ggr/år
Cent2	Kontroll av upprättandet av registerförteckningar		Minst 1 ggr/år
Cent3	Kontroll av löneutbetalningar		1 ggr/mån
Cent4	Kontroll av uppgifter som levereras i statistiksyfte		Minst 1 ggr/år

Under år 2023 finns inga avvikande iakttagelser att rapportera.

8 Personaluppföljning

8.1 HR

8.1.1 Antal anställda

Nyckeltal	Utfall helår 2022	Utfall Delår 2022	Utfall helår 2023
Antal årsarbetare, tillsvidareanställda, 31 dec respektive 31 aug	273	278	282
<i>varav vård och omsorg, egen regi</i>	<i>222</i>	<i>228</i>	<i>226</i>
Antal årsarbetare, tidsbegränsad anställning 31 dec respektive 31 aug	18,5	9	25
<i>varav vård och omsorg egen regi</i>	<i>17,5</i>	<i>9</i>	<i>24</i>
Antal anställda med månadslön 31 dec respektive 31 aug	292	287	307
<i>varav vård och omsorg egen regi</i>	<i>240</i>	<i>237</i>	<i>250</i>

8.1.2 Sjukfrånvaro

Nyckeltal	Utfall 2022	Utfall Delår 2023	Utfall Helår 2023
Sjukfrånvaro, per helår respektive jan-juni vid delår	10,1	6,9	8,7
Andel av sjukfrånvaron som är långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer)	49	42,8	44
Andel av sjukfrånvaron som är korttidsfrånvaro	51	57,2	56

9 Uppföljning enligt barn- och ungdomspolicy (helår)

Barnbokslut

Barn och ungdomar har enligt barnkonventionen och svensk lag rätt att komma till tals och få information i frågor som rör dem. Vård- och omsorgsnämnden har i uppdrag att bedriva arbete att implementera barnrättsperspektivet i sin verksamhet. Barnrättsperspektivet ska beaktas i ärenden där barn och ungdomar berörs direkt eller indirekt. I juni 2017 beslutade Kommunfullmäktige att samtliga nämnder och styrelser ska redovisa barn- och ungdomsperspektivet i sina respektive verksamheter och processer. Nämndens verksamhet ska följas upp med hjälp av Barn- och ungdomspolicyns fem punkter och Barnkonventionen. Uppföljningen redovisas under respektive punkt.

1. Aktuell kunskap och forskning om barn och unga ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn och unga

Vård och omsorgsnämnden använder sig av Socialstyrelsens utredningsmodell (IBIC) individens behov i centrum. Metoden utgår från barnens styrkor och nedsättningar kopplade till olika livsområden. Modellerna Barns behov i centrum, BBIC, och IBIC har utvecklats så att de kompletterar och ger varandra stöd för att beskriva resurser, behov och mål för barn med funktionsnedsättning.

Som stöd i utredningar gällande barn och ungdomar används Socialstyrelsens föreskrifter och rättspraxis. För målgruppen barn och ungdomar med psykisk funktionsnedsättning används också de nationella riktlinjerna och överenskommelser som stöd i arbetet att stödja målgruppen.

Barnrättsperspektivet är implementerat i det dagliga arbetet både i samband med utredningar som vid utförandet av insatser. Förvaltningen har tagit fram material som är anpassad till barn- och ungdomar för att underlätta samtal, ge information som är lätt att ta till sig och anpassning görs till varje enskilt barn, exempelvis genom bilder, språk, val av mötesplats eller ett annat lämpligt stöd.

2. Österåkers kommun ska arbeta sektorsövergripande med barnets bästa i centrum i frågor som berör barn och unga

Vård- och omsorgsnämnden arbetar sektorsövergripande med barnets bästa i centrum i frågor som berör barn och unga genom olika samarbetsformer:

- Lokal BUS överenskommelse, samverkan kring barn i behov av särskilt stöd mellan Region Stockholm och Österåkers kommun. Syftet är att det enskilda barnets behov så långt som möjlig tillgodoses genom insatser från berörda verksamheter samordnade.
- En samordnad individuell plan (SIP). Förvaltningen kallar alternativt deltar på SIP-möte, när barn behöver få olika organisationer att samverka: socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola.

3. Österåkers kommun ska erbjuda fortbildning till beslutsfattare, berörda yrkesgrupper samt barn och unga själva för att stärka kunskapen om barns rättigheter

Vård- och omsorgsnämnden har under året fått en genomgång avseende arbetet med barnkonventionen inom en av förvaltningens enheter. Medarbetare har deltagit i olika utbildningsformer för att stärka kunskapen om barns rättigheter och att samtala med barn. Lika viktigt som att tillägna sig ny kunskap om att samtala med barn är det att reflektera och diskutera tillsammans med kollegor för att utveckla förmågan att prata med olika barn med syftet att öka barns möjligheter till delaktighet.

4. Österåkers kommun ska stimulera och stötta unga i att själva komma med idéer samt öka deras möjligheter till inflytande i kommunala beslut

Genom att informera om barnens rättigheter, som till exempel rätten att vara delaktiga i utredningar och uppföljningar samt ge dem adekvat information, när de är berörda bidrar förvaltningen till att såväl barn som vårdnadshavares kunskap om barns rättigheter ökar. Förvaltningen anpassar information till barn och unga som direkt berörs av verksamheten. Åldersanpassad information till barn i allmänhet ges primärt av andra aktörer som till exempel; skola, barnombud och ungdomsmottagning.

5. Beslut och åtgärder som rör barn och unga ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv

Förvaltningen följer upp och utvärderar insatser utifrån ett barnrättsperspektiv genom att de barn som berörs av en utredning eller insatser erbjuds att vara delaktiga. Förvaltningen har ett ansvar att uppmärksamma och sörja för att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver. Att dokumentera vad som är barnets bästa vid åtgärder som rör dem innebär att den som fattar beslut behöver motivera vad barnets bästa bedöms vara, hur prövningen har genomförts och hur barnets bästa har bedömts gentemot andra intressen.

10 Framåtblick

På grund av att antal äldre ökar kommer behov av vård- och omsorgsinsatser öka kraftigt de kommande åren. Samtidigt förväntas konkurrensen om arbetskraften leda till rekryteringsutmaningar. Ett långsiktigt förändringsarbete för att anpassa äldreomsorgen till den demografiska och tekniska utvecklingen pågår. För att bibehålla en äldreomsorg av god kvalitet måste tillgången till personal med rätt kompetens säkras. Äldreomsorgens personal behöver erbjudas en attraktiv arbetsplats som tillvaratar och odlar deras yrkesprofession.

Digitalisering

Välfärdssektorn utvecklar digitala lösningar som möjliggör mera flexibla och mobila insatser som ger ökad trygghet och delaktighet för äldre och personer med funktionsnedsättning. Exempel på digital välfärdsteknik är sensorer, applikationer på mobiler och surfplattor som påminner eller ger stöd i omvårdnadssituationer eller möjliggör digitala möten med personalen. De välfärdstekniska lösningarna ska inte ersätta det mänskliga mötet inom omsorgen, men de kan ge bättre förutsättningar för verksamheter att disponera sina resurser.

Rutinmässiga uppgifter kan till viss del ersättas av tekniska lösningar och bidra till "mindre spring" och mer möten med brukaren. Välfärdsteknik kan också bidra till bättre arbetsmiljö för utförarnas personal. Digitala-lösningar för att kunna kommunicera bättre med brukare samtidigt som språkkunskaperna förbättras testas under 2024. Utbildning i svenska-språket för personal ges till flera för att kunna möta behovet av personal med tillfredställande språkkunskaper i svenska över tid.

Trygghet och kvalitet

För att långsiktigt säkra tillgången till personal måste attraktiviteten i yrket öka. Personal- och kompetensförsörjningsarbetet kan inte bara ta sikte på att attrahera och rekrytera ny personal. Det måste även handla om att ta tillvara på den fulla potentialen hos de som redan är anställda. I detta hänseende behöver upphandlingsunderlagen ha tydliga krav på arbetsmiljön för utförarnas personal tex. med antalet personer som omsorgspersonalen hjälper under en arbetsdag, fler som arbetar heltid och rätten till fortbildning.

Förvaltningen kommer att bidra till Agenda mål nr 8 "Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt" genom att vid upphandling främja anständiga arbetsvillkor vid köp av varor och tjänster. Förvaltningen kommer även att bidra till mål nr 12, "Hållbar konsumtion och produktion" genom att vid upphandling främja anständiga arbetsvillkor för varor och tjänster som köps in. Förvaltningen ska öka kunskapen för hållbarhet i upphandling, följa upp leverantörer och samarbeta för att ligga i framkant. Förvaltningen ska när det är möjligt nyttja ramavtal från SKR som är ett bra sätt att effektivisera upphandlingen och ställa relevanta hållbarhetskrav.

Lagändringar

Socialtjänstlagen

En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)”, ”Hållbar socialtjänst – bereds nu i regeringskansliet. Den nya socialtjänstlagen kommer ha betydelse för nämndens arbete. Förändringarna innebär att socialförvaltningen ska arbeta förebyggande i större utsträckning än tidigare. Flera insatser ska kunna ges utan behovsprövning. Förändring av socialtjänstlagen förväntas minska antalet ärenden som ska utredas samtidigt som det ställs ökade krav på förebyggande insatser och mera flexibla lösningar. Socialförvaltningen erbjuder redan förebyggande insatser utan biståndsbeslut. Förenklad ansökan finns för personer över 65 år för trygghetslarm, städ, inköp, ärenden, fönstertvätt. Förenklad ansökan innebär att insatser kan i vissa fall beviljas utan sedvanlig utredningsprocess. Förslaget är att lagen ska träda i kraft 1 juli 2025.

Det finns även förslag till ändringar i socialtjänstlagen som bland annat innebär att nämnden kan få rätt att använda digital teknik när bistånd ges i form av hemtjänst eller i särskilt boende. I förvaltningen pågår ett strategiskt arbete med välfärdsteknik, ett exempel är pilotprojektet med GPS larm och nyckelfri hemtjänst.

LSS

Den 1 mars 2023 presenterades förslaget om statligt huvudmannaskap för personlig assistans.

Förslaget innebär att:

- Staten genom Försäkringskassan ska ha ett samlat huvudmannaskap för beslut om och finansiering av insatsen personlig assistans.
- Kommunerna ska fortsätta att utföra personlig assistans om den enskilde begär det.
- Timschablonen höjs för att kompensera arbetsgivarna för sjuklönekostnaderna för personliga assistenter.
- Det statliga huvudmannaskapet ska träda i kraft den 1 januari 2026 och de kommunala besluten om personlig assistans från detta datum ska föras över löpande till Försäkringskassan.
- Kommunerna ska kunna få ersättning för de kostnader för personlig assistans som uppstår från och med den 1 januari 2026.
- Anslaget för kommunalekonomisk utjämning minskas med 10 323 miljoner kronor totalt i 2021 års kostnads- och volymnivå till följd av huvudmannaskapsförändringen.

Under förutsättning att staten tar över kostnaderna för personlig assistans kommer kostnaderna för kommunen att upphöra 2026. Eftersom det fortfarande rör sig om ett förslag kan det i praktiken innebära att övergången till statlig assistans i sin helhet blir försenad. Därmed antas kostnader för assistans öka med befolkningens mängd tills huvudmannaskapsförändring.

Psykisk ohälsa ökar bland befolkningen. Detta leder till komplexa behov som kräver kompetens. För att undvika behov av direktupphandling behöver

kompetensutveckling ske inom de boenden som kommunen tillhandahåller.

Daglig verksamhet syftar till att ge meningsfull sysselsättning för personer med funktionsnedsättning. Daglig verksamhet kan också tillsammans med andra aktörer bidra till att brukaren närmar sig arbetsmarknaden. Tillgången till praktikplatser är avgörande för att öka möjligheten till en anställning på den öppna arbetsmarknaden. I agenda 2030 i mål nr 8 framkommer att kommunen vill få fler personer långt från arbetsmarknaden i sysselsättning. Detta genom att skapa meningsfulla praktikplatser.

Socialpsykiatri

Förslaget på ny socialtjänstlag "Hållbar socialtjänst" bereds i regeringskansliet. Ändringar som föreslås i lagförslaget innefattar förtydligande av socialtjänstens ansvar för förebyggande insatser som även skulle kunna ges utan biståndsbeslut. Andra ändringar är ansvarsfördelning mellan kommun och region för brukare med missbruk och psykisk funktionsnedsättning. Detta förslag redogörs i s.k. samsjuklighetsutredning. Från samsjuklighetsutredningen framkommer förslag på att:

Regionernas hälso- och sjukvård ska ansvara för all behandling av skadligt bruk och ska ges samordnat med behandling för andra psykiatriska tillstånd. Socialtjänstens huvuduppdrag ska vara att stärka den enskildes resurser och funktionsförmåga genom sociala stödinsatser.

Tillsyn över socialtjänsten

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att se över möjligheterna att förbättra förutsättningarna för Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att utöva tillsyn över socialtjänsten, som inkluderar bland annat insatser för äldre och personer med funktionsnedsättning. Uppdraget ska redovisas senast den 29 mars 2024.

11 Målbilaga

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målnivå 2023
Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service.	Vård- och omsorgsnämnden ska vara tillgänglig och utredningar beslut och verkställighet ska ske inom skälig tid	NKI brukarundersökning-helhetsintryck	↘		76 %	75 %	84 %
		Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde	↘	22	35	31	30
Österåker ska ha en ekonomi i balans	Vård- och omsorgsnämnden ska nyttja tillgängliga resurser på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål. Nämnden ska samordna insatser, internt och med andra aktörer, för de personer som har behov av det.	Budgetavvikelse i förhållande till utfall	↗	6,9 %	4,7 %	0 %	0 %
		Fastställd åtgärdsplan vid eventuell budgetavvikelse	→	100 %	100 %	100 %	100 %
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och ekonomiskt bistånd. (Ja=1, Nej=0)	—	0		1	1

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målnivå 2023
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-barn, (Ja=1, Nej=0) (-2019)	→	0	1	1	1
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-vuxen, (Ja=1, Nej=0) (-2019)	→	0	1	1	1
Österåker ska vara bästa skolkommun i länet	Vård och omsorgsnämnden ska utgå från barnkonventionens artikel 28, att barn har rätt till utbildning. Nämnden ska verka för att alla barn deltar i den verksamhet som anordnas av skolan för att uppfylla sin skolplikt och klara sin skolgång. Nämndens möte med barn ska därför endast i undantagsfall ske under skoltid.	Utredningssamtal och öppenvårdsinsatser ska planeras utanför skolschemalagad tid, vilket ska mätas under mars månad varje år.	→		25 %	15 %	25 %

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer			Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målnivå 2023
Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning	Vården och omsorgen ska ges med respekt för individens specifika behov och integritet. Individerna ska ges möjlighet att vara delaktiga. Kvalitetsmått i brukarundersökningen för funktionsnedsättning och äldre ska förbättras.	NKI hemtjänst	↗	●		83 %	88 %	90 %
		Brukarbedömning gruppboende LSS - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	↘	◆	71	71	66	75
		Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	↘	◆		76	75	83
Österåker ska ha en trygg miljö	Vård- och omsorgsnämndens insatser ska ges med respekt för individens specifika behov och integritet. Individerna ska ges möjlighet att vara delaktiga.	Brukarbedömning serviceboende LSS - Brukaren är aldrig rädd för något hemma, andel (%)	↘	◆	53	73	62	74
		Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - trygghet, andel (%)	↘	◆		85	79	93
Österåker ska sträva efter ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka								

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer			Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målnivå 2023
Stark och balanserad tillväxt som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar	Vård- och omsorgsnämnden ska bidra till social hållbarhet vid befolkningsökning utan att den ekonomiska utvecklingen relativt sett ska öka.	Nettokostnadsavvikelse LSS, (%)	—	—	1	1		-2
		Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)	—	—	-19	-22		-15
		Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, miljoner kronor	—	—	-84	-101		-4

